

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XIX. De accusationibus, inquisitionibus, & denuntiationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

DE ACCUSATIONIBVS, INQUISITIONIBVS ET
DENUNTIATIONIBVS.

TITULUS XIX.

§. 1. Tres instituendi modi iudicium criminali.

HAtenus de iudicio civili, nunc ad criminale iudicium digrediamur, in quo de crimine siue delicto, publicæ disciplinæ causâ, agitur. Hujus autem instituendi triplex modus est; aut per accusationem, aut per inquisitionem, aut per denuntiationem, c. Qualiter 24, Ext. hoc tit. cap. Licet Heli 31, circa princ. Ext. de simonia, Extrav. Ad reprimendum Quomodo in crim. laese maiest. Addunt alii per exceptionem & per notorium; sed minus rectè, uti infra suo loco dicetur, inf. eod. Parag. illius vero cum Parag. seq.

§. 2. Accusatio quid, & qua eius formula?

Accusatio est criminis delatio apud Iudicem, publicæ vindictæ causa, interveniente legitima inscriptione; quæ descriptio desumpta est l. fin. C. de accusat. & communitor recepta Dd. prout tradit Jul. Clar. in Præf. crim. quæst. 12, num. 1. Accusationis formula hæc extat ad Paulum J. C. in l. Libellorum 3, v. de accusat. c. Tua Ext. de procurat. Ego Lucius Titius profiteor me Maxiam legē Julia de adulteris ream deferre, quod cum Caio Seio in loco illo N. in tali domo N. mense illo N. Consulibus illis NN. adulterium commiserit, cuius professionis causa me subscribo, vel alius meo nomine, quia literas nescio. Similis in aliorum criminum accusatione formula servanda est, d. l. Libellorum Parag. penult. n. Quæ si legitime concepta non fuerit, rei nomen aboletur, & ex integro repetendi reum potestas fit, d. l. Libellorum §. 1.

§. 3. De inscriptione & pœna calumniantis accusatoris

Intraque inscriptionem legitimam hic vocamus, accusationem præscripta forma institutam, ad terrendum accusatorem, si fortè calumniosè agat, l. penult. & ibi Gloss. & Salic. C. de accusat. Quisquis ille est, inquit diserte textus, qui crimen intendit, in iudicium veniat, nomen rei indicet, viaculum inscriptionis arripiat, custodiæ similitudinem (habita tamen dignitatis æstimatione) pariat; nec impunitam fortè noverit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poseat similitudo supplicii, c. c. est in b. fin. vers. sed quisquis C. de accusat. & in can. Quisquis l. qu. 8.

§. 4. Accusator quando calumniari dicatur.

Dicitur autem calumniari accusator, quando falsum crimen intendit per fraudem, l. 1. Parag. 1, v. Ad SC. Turpi iuncta l. Si calumniatur. D. de verb. sign. quod eo ipso præsumitur, si intentatum crimen non probaverit, c. 2, Ext. de calumniatorib. can. Qui non probaverit II. quæst. 3, l. 1, C. de advos. divers. sud. addo Panorm. ad d. c. 2. Cum enim is, qui alium ad iudicium provocat, probationes suas paratas habere debeat, l. Qui accusare 4, C. de edon. profectò si probatione defecerit, videtur sine causa, id est, calumniosè, litem movisse; cuius tamen disquisitio à Iudicis cognitione pendet, qui, reo prius absoluto, de accusatoris incipiet consilio querere, quæ is mente ad accusationem processerit, d. l. 1, Parag. sed non utriusque C. Ad SC. Turp. Et si iusto errore ductum, d. Parag. sed non utriusque vers. & siquidem, vel inconsulto calore, l. Quamvis 30, C. Ad L. Iul. de adult. l. 2, & l. Calumniæ 4, C. de calumniat. vel cum tutor esset, officii necessitate coactum, l. Tutorem 22, D. de his qua ut indig. vel alia iusta ratione motum repererit, d. l. 2, l. Miles Parag. mulier D. Ad L. Iul. de adult. absolvet eum. Sin in evidenti calumnia deprehenderit, legitimam pœnam ei irrogabit, d. l. 1, Parag. sed non utriusque, d. l. fin. & d. cap. Quisquis.

§. 5. Et in delictis privatis inscriptionem requirit; & de pœna calumniantis in his delictis.

Et hæc inscriptionis necessitas non tantum in publicis criminibus, sed & in privatis exigitur, ubi scilicet criminaliter intenduntur, l. fin. D. de priv. delict. l. fin. D. de furt. cap. Tua 5, (in quo c. tamē talionis pœna cessat) Ext. de procur. ad ed. ut & in his accusator calumniolos coëreatur, sed pro æstimatione ipsius Iudicis, l. 3, & l. Si quis 7, §. si stellionatus v. Ad SC. Turp. & l. In iuriarum 43, D. de iniur. siquidem & ipsa delicta privata nullam certam pœnam à iure constitutam habent, sed arbitrio Iudicis vindicantur, d. l. fin. D. de priv. delict. l. fin. D. de furt. & l. fin. D. de iniuriis.

§. 6. Qui accusare prohibeantur.

Ceterum qui accusare possint videamus. Et certe Marcellus J. C. omnes posse respondere quibus

quibus à iurè non est interdictum. Itaque hæc res edicti prohibitorij est. Interdictum est autem pupillo, mulieri, Magistratui, militi, infami, & qui duo iudicia adversus duos reos subscripta habet, nummòsve ob accusandum accepit: item filio parentem, liberto & alumno patronum suum, suspecto de calumnia, pauperi qui minus quàm 50 aureos habet, l. Qui accusare 8, cum 2, ll. si q. d. hoc t. cum aliis paucissimis, quos plenus vide in Gloss. & aliis in d. l. Qui accusare: Nisi tamen hi suam injuriam exquantur, mortemque propinquorum defendant; nam tunc ab accusatione non repelluntur, l. Hæc tamen 11, d. hoc tit. l. 8, l. 12, C. de his qui accus. poss. exceptis tamen liberis, libertis & alumnis, quibus ne his quidem casibus parentem patronumve accusare licet, sed tantum civiliter convenire, d. l. Hæc tamen vers. liberi l. Iniquum 17, C. de his qui accus. non poss.

§. 7. An frater fratrem vel sororem accusare possit?

Quæsitum est de fratribus; sed certius est, hos invicem accusare non posse, l. Si magnum C. d. tit. nisi in levioribus criminibus, l. Si sororem 18, C. eod. tit. aut si alter alterius vitæ insidiatus fuerit, Gloss. & Salic. quem vide latius ad d. l. Si magnum arg. l. Propter 14, Cod. de his qui accus. non poss. Nam & idem in matre contra filium admissum est, d. l. Propter.

§. 8. De iure Canonico alii quoque prohibentur.

Sanè & hoc amplius est de iure Canonico, quòd nec inimicus aut eius domesticus, contra inimicum suum, c. Repelluntur 7, c. Cum P. 10, c. Meminerimus 13, Ext. hoc tit. nec alius criminofus ad accusandum alium admittatur, can. 4, xi, q. 1, can. Quarandum 11, q. 7, can. Qui sine can. Postulatus 111, q. 7. Item nec laicus contra Clericum, d. c. Cum P. can. 2, & can. Sicut 11, q. 7, sicut è diverso neque Clericus contra laicum, d. can. Sicut, nisi ille suam vel suorum injuriam prosequatur contra Clericum, c. de cetero 14, Ext. de testib. vide & ibid. Gloss. quemadmodum & Clericus malefactorem suum laicum rectè defert apud Judicem sæcularem: ut tamen confestetur Clericus expressè, quòd non intendat ad vindictam sive pœnam sanguinis, ex constitutione Bonifacii VIII. inc. 2, de homic. lib. 6, adde c. Postulasti 21, Ext. de homic. & qua ibid. tradit Panor. num. 3, Eodem iure Canonico neque recipiuntur viles, a-

liæque non probatæ personæ contra Clericos, d. pan. Quarandum & c. Nulli 31 Ext. hoc tit. dummodo reus harum consuetudine antea usus non fuerit, d. c. Nulli.

§. 9. Crimina in quibus omnes admittuntur ad excusandum.

Sanè in atrocioribus criminibus, puta, læsæ maiestatis, hæresis, simoniæ, l. pen. C. de his qui accus. poss. c. Tanta 7, c. Licet Heli Ext. de simon. item in crimine annonæ defraudatæ, l. Mulierem 13, d. de accus. ubi læsus vide Gloss. & Dad. quilibet ad accusandum admittitur.

§. 10. Qui accusari non possunt.

Qui verò accusari non possunt, sunt Legati, Præsides, Magistratus populi Romani, l. Hæc accusare 12, d. hoc tit. cæterique qui honore ministeriòve publico funguntur: differtur enim eorum accusatio, cautionè iudicio sistendi causa facta, in finem honoris, l. Si adulterium 38, in fine d, Ad L. Jul. de adul. Item semel absoluti sive liberati à crimine, qui de eodem crimine amplius rei postulari non possunt ab eodem accusatore, vel etiam ab alio; nisi hic suum dolorem persequatur, doceatque se ignorasse ab alio accusationem institutam, l. Si cui 7, Parag. eiusdem d, hoc tit. aut eam pravaricatum fuisse, iuxta text. in l. Si qui homicidii 11, Cod. eod. iuncta l. 3, in princ. d. de pravaricat. Sed neque absentes accusari possunt, multò minus damari, l. Absentem 6, C. de accusat. d. l. Absentem 5, d. de pœnis, etiam si procuratorem habeat, l. penult. Parag. 1, d. de sub. iud. cap. Venient Ext. de accusat. cap. Tua 5, de procurat. can. Absenti verò III. quasi 9. iunge Parag. quæsitum sup. de procurat. si quidem certius Judex ex rei præsentia, vultu, aspectu, qualitate, personæ constantia, crepidatione, ex oculorum sermonisque indicibus, in criminis cognitionem deducitur, argum. l. 2, & 3, d. de testib. l. de more 10, Parag. tormenta d. de qu. si tamen tale crimen sit, ex quo pœna corporalis, vel in metallum, vel similis infligenda venit, d. l. Absentem d. de pœnis & d. c. Veniens, ubi pœna similis est capitali. Excipe crimen læsæ maiestatis, ut in Ext. Henrici VII. Quomodo in læsæ maiest. Cæterum si pecuniariam pœnam aut quæ existimationem contingit, crimen meretur, potest ea quoque in absentem, si sæpius admonitus per contumaciam absit, statui, & usque ad relegationem procedi, d. l. Absentem d. de pœnis. Adde neque infantes & furiosos accusari posse, l. Infans 12, d. Ad L. Corth.

Corn. de sicar. l. Divus 14. D. De off. presid. Minores verò 25 annis tunc rectè accusantur, si puberes deliquerint, aut pubertati proximi, ita ut doli capaces fuerint, *l. Pupillum 111. De R. I.* quamvis in his pœna propter ætatem mitigari possit à Judice, *l. Auxilium 38. D. De minorib.*

§. 11. *De servis reis.*

Omnibus verò legibus servi rei postulantur; excepta pœnâ pecuniariâ vel etiam capitis, id est, amissionis civitatis, quæ servo non competit, *l. Hos accusare 12. §. omnib. D. De accus.* Ex civilibus causis eorum domini noxaliter conveniuntur, *l. pen. & ult. C. De noxalib. act.* adde §. quod si animal sup. de furto. Atque hæc quoad accusationem ejusque personas.

§. 12. *De Inquisitione.*

Ne autem accusatore non extante, delicta impunita maneant, cum gravissimo Reipubl. detrimento; receptum est à jure, ut Judex ex officio suo possit in nocentes, veluti sacrilegos, latrones, plagiosos, homicidas, fures, aliosque delinquentes, inquirere, & prout quisque peccaverit, in eum animadvertere, *l. Congruus 13. D. De off. presid.* §. jubemus Nov. 118. de Collatorib.

§. 13. *Ad inquisitionem ut descendere oporteat Judicem.*

Quam tamen inquisitionem Judex non aliter instituet, quam si publica fama eum permoverit ad inquirendum contra eum, qui reus esse dicitur. *Cum oportet 19. c. Inquisitionis 21. §. tertia. c. Quas liter 24. Ext. hoc tit.* nec temerè in aliquem cum periculo existimationis suæ grassetur, *arg. l. Prator 7 in princ. D. De injur. & cap. 2. Ext. De off. jud. ord.* Quare reus contra inquirentem Judicem rectè prius excipit de publica delicti fama, quod et non respectus sit, *Gloss. ad c. 1. in V. fuerunt hoc tit. in 6.* Si enim hanc exceptionem omiserit reus, sustinebitur contra eum inquisitio, tamquam huic exceptioni ipse tacitè renuntiaverit, *c. 1. & 2. hoc tit. in 6.* In Prælato tamen hoc amplius est, ut priusquam in eum de crimine inquiri possit, præter diffamationem etiam scandalum sive periculum subesse debeat, *d. c. Qualiter vers. sed eum super. adde Jul. Clarum in præ. crim. quæst. 6. vers. item quæro.* Ab his tamen excipiuntur crimina læsæ majestatis, falsæ monete, latrocinii; in quibus etiam ex sola confessione socii in alium inquiritur, *ut vide-*

re est in l. Quisquis 5. §. fin. C. Ad L. Iul. majest. l. 1. C. De falsâ moneta. l. Divus 6. D. De custod. reor. l. 9. C. De servis, vide latius Gloss. & Dd. ad l. fin. in fine C. De accus.

§. 14. *Generalis inquisitio semper permessa est Magistratui.*

Quæ certè obtinet, ubi inquisitio contra certam personam, puta, Mævium vel Titiam, aut in alium instituitur. Cæterum non prohibetur Judex de quolibet delicto generaliter inquirere, ut hæc ratione ad specialem inquisitionem contra certam personam deveniat, *eleganter Innocent. quem vide ad c. Bona 3. num. 5. Ext. De elect. & facit l. 1. §. qui quæstionem D. De quæst. junctâ l. Congruus D. De off. presid.*

§. 15. *Inquisitio qua edenda.*

Porro in speciali inquisitione reo edendi sunt articuli, de quibus inquirendus est; item nomina & dicta restium, nec non exceptiones & replicationes illi permittendæ, *d. cap. Qualiter §. debet institui.*

§. 16. *De Denuntiatione qua triplex est.*

Quod ad denuntiationem attinet, ea triplex est: Alia enim est Civilis, alia Canonica, alia Evangelica Civilis, quæ à jure Civili introducta est; veluti, quæ fit per ministrum publicum ad hoc constitutum, ut delicta admissa renunciet Magistratui, eorumque auctores prodatur, in quos deinde inquisitio fit, *l. Ea quidem 7. junctâ l. Singulis 14. C. De accusat. l. Divus 6. D. De custod. & exhib. reor. l. 1. §. janè D. De off. pref. urbi.* Et si quem fortè perperam denuntiatum compererit Magistratus, non idem tamen in ministrum animadvertet, sed excusatum dimittet, propter officii necessitatem; si per injuriam, factum vindicabit, *d. l. Divus. vide Prosp. Farinac. in criminalib. quæst. 16. de accusat. num. 15. cum seq.* Privatus autem ad denuntiationem criminis non admittitur, cum is, si velit, accusationem possit instituire, *l. fin. Cod. De accusat. can. Quisquis 11. quæst. 8.* Denuntiatio Canonica è SS. Canonibus prodita est contra Prælatos Ecclesiarum & monasteriorum, quos subditi clerici vel monachi delinquentes, si motioni non acquieverint, deferre possunt ad superiorem suum, *per text. in cap. 2. cap. 3. c. Cum dilectus 20. Ext. hoc tit. cap. 2. Ext. De calumniis. cum eorum intersit habere bonum Prælatum, arg. can. Audacter x. quæst. 8.* In matrimonio quoque permittum est cuilibet, impedimentum Canonicum, si quod est

C c c c c

inter

inter contrahentes, veluti consanguinitatis, affinitatis, vel simile, denuntiari iudicii Ecclesiastico, cap. Tu nos 7 iuncta ibid. Glof. Ext. De cognat. spirit. can. 1 xxxv. quæst. 6. Denuntiatio verò Evangelica inducitur ex lege Evangelica, Matth. 18. in qua hic ordo servatur, ut delinquens primum privatim corripiatur; deinde si correptioni non paruerit, iterum moneatur, adhibito uno vel duobus testibus; demum, si contumax persistere, denuntietur Ecclesie, d. c. 18. can. Si pricuraverit 11. quæst. 1. c. Licet Heli 31. Ext. De simon. huius exemplum extat in cap. Novit. Ext. De iud. Cujus usum Doctores in casibus accommodant, quibus juris remedio destituti sumus; atque ita adversarium nostrum ad conscientiam suam revocamus. Barr. ad Extravag. Quomodo in laesa majest. in V. denuntiationem & Maranta de ord. jud. p. 6. de denunt.

§. 17. Ordo procedendi in criminali iudicio.

In criminali iudicio & ordo juris servatur, c. pen. Ext. De purgat. can. exceptis criminibus levioribus: item laesa majestatis & hæresis, quæ & de plano cognoscuntur. juxta text. & quæ latius traduntur in l. Levi 6. D. De accus. & in d. Extrav. Quomodo in laesa majest. in cap. fin. De hæres. lib. 6. Et reus non antè condemnandus est, quam si idoneis testibus vel apertissimis documentis, vel indicis indubitat, & luce clarioribus convictus fuerit, l. fin. C. De probat. iuncta l. Qui sententiam 16. C. De pan. aut propria confessione, d. l. Qui sententiam l. Servos 8. D. Ad L. Iul. de vi publ. l. 1. D. De custod. & exhib. reor. iunctis, quæ elegantè tradit Vlp. in l. 1. D. De quaest. quam à reo extorquere poterit Judex, quæstionibus adhibitis; dummodò argumentis verisimilibus probabilibusque, veluti certis indicis, reus oppressus fuerit, l. Milites 8. §. eod. Cod. De quaest. l. Vnius 18. §. 1. & §. 2. D. eod. tit. vide latius Jul. Clarum in pract. crim. quæst. 64. & in cum additiones cum Bajardi, tum aliorum, & Ant. Gomezium Var. resolut. tom. 3. c. 13. Quò fit, ut nemo ex suspitionibus damnari debeat. Hinc illa Constantini constitutio: Qui sententiam laturus est, inquit, temperamentum hoc teneat, ut non prius capitalem in quempiam promat severamque sententiam, quam in adulterii, vel homicidii, vel maleficii crimine, aut sua confessione, aut certè omnium, qui tormentis vel interrogationibus fuerint de diti, in unum conspirantes concordantesque rei finem, convictus sit, & sic in objecto flagitio deprehensus, ut vix etiam ipse ea, quæ commiserit, negare sufficiat, text. est in d. l. Qui sententiam C. De

pœnis. De appellatione à sententia alibi retulimus, §. porro cum §. seq. sup. de appellat.

§. 18. De executione sententia in criminalibus.

Itaque legitime convicto reo, sententia sine mora in eum ferenda est, & executioni mandanda, cap. Cum reis 18. Cod. De pœnis; sed interjecto spatio illius temporis, quod condemnatis conceditur ad appellandum, l. Adhuc 29. C. De appellat. & ibid. Barr. & l. unic. D. Nihil novari appel. interpos. aut si ipse Princeps quempiam severius contra consuetudinem suam pro causæ intuitu puniri jussisset; qua specie, sententia aut pœna executio differretur per 30. dies, l. Si vindicari 20. C. De pœnis, addo omnino text. in can. Cum apud xl. quæst. 3. Similiter, si mulier prægnans sit, suspenditur pœna quoad pepererit, l. Prægnantis 3. D. De pœnis; cum nec quæstio, quamdiu prægnans est, de ea haberi possit.

§. 19. De pœna criminis per modum exceptionis.

Illius verò criminis, quod per exceptionem testi vel accusatori objicitur & probatur, nulla pœna est, c. 1. Ext. De except. cap. 2. circa fin. Ext. De ord. cognit. l. Lucius 21. D. De his qui noc. infam. l. peult. C. Ad leg. Corn. de fals. cum ad eam actum non fuerit, sed tantum ut iudicio submoveretur testis vel accusator, d. c. 1. nisi forte crimen principali causæ cohereret, ut in l. 2. §. si publico D. Ad L. Iul. de adult. & in c. Super his 16. Ext. De accus. addo Felin. ad d. c. 1. num. 9. & 10.

§. 20. De notorio crimine.

Sciendum quoque est, in notorio crimine nulla alia probatione nulloque ordine judiciario opus esse, c. Super eo 3. Ext. De testib. cog. c. Ad nostram 21. Ext. De iuricir. c. Tu nos 8. Ext. De cohab. cler. can. Manifesta & can. De manifesta 11. quæst. 1. Non tamen antè hoc crimen coercetur, quam si iudici plius delicti circumstantiæ plenè perspectæ sint. Nec enim sufficit Ex. Gr. Titium publicè omnibus spectantibus hominem occidisse, ut in eum pœna legis Corneliæ animadverti possit; sed necesse est scire, annè defendendi sui causa aut alia ratione motus hominem occiderit, ob quam pœna vel omnino remittenda sit, vel mitiganda, l. Ant. facta 16. D. De pœnis c. Sicut dignum 6. in princ. Ext. De homicid. vide Clarum in pract. crim. §. fin. quæst. 9. Cui consequens est, ut tantisper Titio dilatio danda sit, donec exceptiones suas proposuerit & probaverit.

verit; nisi forte criminis qualitas aliud postulare, ut ad condemnandum & puniendum properari debeat, *text sing. in l. Si quis filio 6. §. hi autem omnes D. De iniustorup. c. Quoniam 10. Ext. De filiis presbyter. Vide qua tradit Ani Gomez Var. resol. somo 3. cap. 1. num. 43.* Dicitur autem crimen notorium, quod nullâ tergiversatione celari potest, utpotè, quod sit coram populo, vel maiore ejus parte. *Jul. Clarus in d. §. fin. quast. 9. & probat. text. in cap. pen. circa fin. Ext. De purg. can. d. can. De manifesta in c. Tua 8. Ext. De cohob. cler. aliàs latius patet notorium, ut in cap. fin. Ext. d. tit. De cohob.*

NOTATIO in Tit. 19.

a Et latius docet Bart ad l. Libellorum D. De accusat. Quod autem de Consulibus dicitur, huic hodie meritò derogatum est, cum amplius hujusmodi Consules non extant, sed in horum locum substituentur est annus Domini, vel S. Pont. vel Imperatoris, sive etiam aliterius juxta loci consuetudinem, l. De quibus 32. D. De legib. & c. fin. Ext. De consuetud.

DE PURGATIONE CANONICA.

TITULUS XX.

§. 1. Purgatio hæc cur inducta.

Quod si reus propriâ confessione, vel testibus, vel facti ipsius evidentia, de crimine convinci non possit, non idecirco statim absolvendus est, sed si labore infamia, aut gravi scandalo, aut aliàs oneratus sit verisimili suspitione criminis, indicenda erit illi purgatio, quâ jurejurando innocentiam suam testetur, *cap. Inter 10. c. 3. c. 4. & passim Ext. hoc tit. c. Tua 8. Ext. De cohob. clericor. can. 12. 16. & can. Omnib. 11. qu. 5.* quam si non præstiterit, tamquam convictus de crimine, pœnæ subicitur, *c. De hoc 11. c. Insinuatum 13. Ext. De simonia, c. Cum P. 7. d. c. Inter 10. Ext. h. tit. Panorm. ad d. c. Inter num. 5. circa fin.* Vocatur autem hæc purgatio Canonica, eò quod à SS. Canonibus inventa & prodita sit, *ut toto hoc tit. Ext. contra purgationem vulgarem, quâ vulgus uti solebat, vel per duellum, vel per ferri candentis contactum, vel per summptionem aquæ calidæ vel frigidæ: quæ purgatio meritò sublata est per SS. Canones, quod peream Deus tentari videatur, patet ex tit. Ext. De purgat. vulg. can. Mennam, can. Consulisti 11. quast. 5. c. 8. Ext. hoc tit. Duelli usum omnino sustulit Conc. Trident. adjectis pœnis sess. 25. c. 19. de reform.*

§. 2. Non nisi fide digno hæc purgatio indicenda.

Non tamen cuilibet reo hæc purgatio indicenda est, sed tantummodo fide digno, quem verisimile est, non facile pejeraturum Unde qui antea in furto, aut perjurio, aut falso testimonio deprehensus, vel aliter notatus est, ad hæc purgationem admitti non debet, propter metum

perjurii; sed aliter pro arbitrio Judicis se purgabit, *c. 1. Ext. hoc tit. & ibi Glof. & Panorm.*

§. 3. De compurgatoribus, & juramenti forma.

Reo purganti & alii compurgatores adhibendi sunt vicini ipsi reo & honesti, qui ve ejus vitam exploratam habent; qui & juramento suo confirmant purgationem rei. Atque horum interdum duodecim, interdum septem, interdum pauciores pluresve sunt, *c. 1. c. 8. c. 10. Ext. hoc tit. & passim 11. quast. 5.* pro arbitrio ipsius Judicis; qui pro qualitate delicti, personæ ipsius rei & compurgatorum, numerum eorum æstimabit, vel etiam ubi ita videbitur, compurgatores omittet, *c. 8. in verbis sicut expedire. cap. Significasti 5. in verb. juxta arbitrium tuum, Ext. De adul. can. 13. Presbyter 11. qu. 5. can. Quanto d. qu. 5. imò & quandoque ipsius rei, si levior diffamatio sit, simplici negatione contentus erit, ita ex Archidia. Marianus Socinus ad c. Quotias num. 16. Ext. hoc tit. Glof. ad can. Habuisse in V. committendum dist. 33. & facit l. Qua accusare C. De edendo can. 1. can. Accusator. vi. quast. 5.* Juramento autem rei id continebitur, ut juret se non fecisse, aut alienum esse à crimine, quod ipsi objicitur, *c. 5. & c. fin. Ext. hoc tit. can. Presbyter & can. Quanto 11. qu. 5. can. De crimine, & can. Presbyter xv. quast. 5.* Compurgatorum verò; quod credant reum verum jurasse, vel (quod in idem recidit) jurant secundum conscientiam & opinionem, suum reum immunem esse à crimine, *cap. 5. 9. cap. fin. Ext. hoc tit. can. Quoties 11. quast. 5.* Unde juramentum illius veritatis, horum credulitatis est.

CCCC 2

NOTA-